

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Prosæ Tomus ...

Conti, Giovanni Battista

Rom, 1704

Prosa XIV. Ptolomæum Collegiu[m] à Colse Ptolomæo Patritio Senensi
Senis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69458](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69458)

dò, non modò Joannis, sed omnium
felicitatem, gloriamque sanctorum,
nihil ut de illa cogitari, dicere aptius à
nobis possit, quàm cum cogitamus, aut
dicimus, nihil aptè cogitari de illa,
apte vè dici nil posse.

PROSA DECIMAQUARTA.

*Ptolomæum Collegium à Celso Ptolomæo
Patritio Senensi Senis fundatum.*

ORATIO.

Ama virtutis, & deco-
ra rerum gestarum
æternitas, qua super-
stites immortaliter
vivimus post mortē,
reflorescimus post ci-
neres, & reduces ex
umbra funeris tumulique splendesci-
mus Auditores; reparatio quædam vi-
tæ fugientis fertur esse, occasusque no-
stri quidam dies. Hoc planè bonum
regnare videtur extra aleam detrimen-
torum, quibus alioquin mortalitatem
universam obnoxiam faciunt damno-
sa defluentium horarum momenta :
Quin

quin etiam ab ipso sæculorum accessit ac decessu bonum hoc videtur in melius evadere, atque ab ætatis suæ pro-
vectiore senio vegetari: quandoquidem id ferè usu inter homines venit, ut in sua quisque tempora modicus laudator, ac propè malignus indulgentiùs faveat vetustati. In hujusmodi bonum, quod-
dam immortalium animorum argu-
mentum candidati penè omnes etiam per senticeta difficultatũ contendimus. Hinc nostri ad altiora facinora profi-
liunt spiritus. Hinc aureus veluti sti-
mulus nobis inascitur ad virtutem. Per-
dius, ac pernox operosis insistit lucu-
brationibus, & oculos vigilia fatigatos, cadentesque in opere detinet sedulus litterator. Cedit pluteum limatulus va-
tes ad extundendam, quæ Apollinem to-
tum sapiat, poesim. Intabescens, at-
que impallescens Lyceo suo argutulus rimatur Philosophus penitioris arcana naturæ. Alii classicum, & castra, & turbulentissimi pulveris pericula con-
fectantur. Apage tamen ærumnosas istas artes, & cruentam honoris mer-
caturam. Insanientis est, aut omninò furentis per mortem, & ruinas ad um-
bra.

Prosa Decimaquarta. 141

bratilem illam vitam grassari, quæ de-
mum una hominum voce progignitur,
aliturq; popularis arbitrii vanitate. Fe-
liciùs multò, ac sapientiùs solidam pa-
rari gloriam posse, famamque nomi-
nis immortalem, palam nobis fecit Cel-
sus Ptolomeus Senensis Civis, & stem-
matis, & pectoris sui generositate cel-
sissimus. Is nimirum non præliorum
sævitia, sed religionis, & pacis, & bo-
narum artium amore, studioque, non
illata externis pernicie, sed externo-
rum, atque suorum Civium faustitate
quæsita, apud Cives suos, apud peregri-
nas gentes, apud Nationes longè posi-
tas laudem est amplissimam consecu-
tus. Hoc pietatis, & litterarum Ephæ-
bæum, quod ad Urbis hujus ornamen-
ta recens ornamentum accessit, hoc
Celsi Ptolomæi auctoris sui munificen-
tiam deprædicat Auditores: hoc viva-
cis gloriæ monumentum Celsi Ptolo-
mæi, & nomini, & virtuti ære peren-
nius, regalique situ pyramidum altius
in immenso sæculorum præterlaben-
tium decursu stabit. Quod mihi qui-
dem affirmanti vix abnuet, puto, quis-
piam, dum ostendero, Celsum Ptolo-
mæum

142 *Prosa Decimaquarta.*

mæum uno hoc studiosæ Juventutis Collegio constituto & Patriæ, & exteris Urbibus firma præsidia, inconcussa propugnacula statuisse.

Nulla arce, munimentisque nullis securiores Civitates perstant, quàm suorum pietate, & sapientia Civium. Eminent quantum vis bellicæ tures, unde liber in lōginqua prospectus effunditur ad providendos, ac prævertendos hostiles impetus, atque incurfus. Maneant vallus, & obfirmata perpetuo circum ambitu mænia ad tormentorum vim eludendam. Evigilent dispositæ per vices suas custodiæ. Præsto adsit & militum robur, & legionum virtus, & expeditus, quo rescumque vocaverit, apparatus omnis ad pugnam; nisi certissimum a pietate firmamentum eveniat, ludicra sunt Divis obstantibus, & inania terricula, qualiacumque, aut quanta libet pro nobis, pro rebus nostris, pro patriis focus ad otium, ad securitatem nostram molimur: una siquidem pietas studia cælestium animorum conciliat Urbibus, ac Deum ipsum demeretur. Pietas obtinere una potest, ne tempestas malorum desuper
in.

ingruat, quibus solitudo fiat in populis, & lugens vastitas.

Urbem Romam Regum olim jugo levatam pertinaci premebat obsidione Rex Etruscorum, ut iterum cogeret in excussam strenuè servitutem: at obsidionis lentam desidiam indignata, sui que memor tandem romana virtus emicuit: Scævola in Hostiū castra clam irrupit armatus, ut unum confoderet Regem, perque unum ictum suos omnes Cives angustiis tam diuturnis exolveret: quamquam erravit, sed perfecit deinde tortor sui constantissimus, ut honorifica sibi declamatio fieret vel suus error. Cocles postquam submovere instantem hostem non potuit, ponte disiecto sese ultro demisit in tyberim, ut præcipiti suimet ruina Romæ laborantis incolumitatem fulciret. Clælia una ex obsidibus Regi data elusis custodibus per honestissimam sese fugam recepit ad suos, & illustri documento patefecit, nec ipsam esse imbellem virginitatem, quæ romano sub cælo nascitur, & nutritur. His animorum, atque audaciæ miraculis (fortasse plus jam famæ, quàm fidei obtinentibus)

ex.

exterritus Porsena, amicum sibi fædus cum gente Romanorum poposcit; quippe sensit, adeundam potius Romam in spectaculum fortitudinis, quàm in votum expugnationis. Et quidem romanè id factum prementem repulit Porsenam, atque incusso stupore ejus arma, armatosque milites hebetavit. At verò imminentes Civitatibus cælestes iras nihil lenire nisi pietas potest. Ea scilicèt una Civium animis inherens jucundissimum Deo spectatori theatrum est: ea exarmat una inimicorum exercitus: ea civilibus flammis fomentum subducit: ea prohibet miseriarum agmina, satellitia ultricis divinitatis.

Omne cæli spatium, & tractus terrarum, & impenetrabiles marium longinquitates implet præsentis numine Deus; supernam tamen Beatorum aulam, suam Civitatem, Regnumque suum dici nominatim voluit, quòd ibi quæ fideliter persistit pietas fortunatorum Procerum, & qui vicissitudine nulla deteritur amor erga summam honestatem, Deo mirificè arrident. Sic in terris velut quædam Cæli colonia

nia

nia Deo speciatim habitatore, atque excubitore Deo Civitas illa donabitur, quæ se per pios Civium suorum mores ad cælestis Patriæ ritum conformaverit! Quid autem sub Deo habitatore, Deoque excubitore non erit faustitatis sperandum? Qui calamitatum æstus intervertet otia? Quæ hyberna periculorum, ac timorum tempestas almæ securitatis malaciam disturbabit?

Verùm quantos Patriæ nervos, quantumve muniminis sapientia quoque Civium adiiciat, nemo usquam est, qui non intelligat, siquid intelligit. Quoties præfervida temeritate militarium animorum Urbes, & Regna labassent, aut funditus concidissent, nisi adfuissent in tempore consilia, & studia sapientum! Quoties civili motu convulsa penè, ac fatiscētia totius Reipublicæ viscera paucorum oratio rationis fomento solertissimè applicito in vitalem amicitia, fæderumque compagem restituit! Quoties aut subrepentem Urbis exitio fraudem sagacissimè nudavit, aut armorum vim civium jugulis impendentem dissipavit pulcherrimè unius viri prudentia! Nihil cer-

tius præmittit intelligentiam nostram ad conjectandos argutè futuros rerum eventus quàm quæ à futuris longissimè distant, præterita. In græcis, latinisque monumentis, ubi veterum nomina bellatorum vivunt, recognoscit animus multiplicem dubiamque bellorum aleam, defectiones, & versicolorem inconstantiam abeuntis fortunæ, curas Ducum, militumque sagaces, atque explicatissimam rebus in angustiis dexteritatem. Inde quod jam pridem actum legitur, exemplo posteros edocet, quid sit deinceps agendum, si quando non absimiles calamitates, difficultatesque, si non absimilia rerum discrimina revertuntur: Et mens in otio, atque umbra studiosæ meditationis de trepidis dimicationum negotiis præmonetur.

Cum hæc igitur ita se habeant Auditores; quis dubitet, in optimè, sanctèque institutis Ephæbeis magna Urbium elaborari præsidia, magna Rebuspublicis semina felicitatis lactari; dum ibi ad feliciorum religionis, ac sapientiæ fructum recentes, docilesque adolescentium spiritus excoluntur? Et sanè

ram
um
imè
nif.
mi-
ani-
llo-
lo-
iæ,
at-
stis
n-
do-
an-
ul-
dis-
io,
de
ræ-
u-
in-
Je-
e-
i;
fa-
ue
Et

sanè quàm ad id assequendum inibi ap-
posita, & opportuna sunt omnia! effi-
cax magisterii sedulitas, teneriora Con-
victorum ingenia, & ad culturam bo-
narum artium facillima, ac planè ce-
rea; hortantium exemplorum suade-
la, vividæ æmulationis aspiratio, quæ
è studendi consortio, & parilium stu-
diorum fervore acriùs incalescit, atque
ad generosæ concertationis palmam
erigit animos juventutis. Mirum, quan-
tum homini expediat, cum maximè
mollis, ac mobilis ætatula ejus est, im-
bui penitus elementis disciplinarum,
sanctarumque virtutum primordiis in-
formari. Myropolæ narthecium, aut
vasculum (non indignandum arbitror
vel in triviis detritum exemplum,
quod gratiæ sibi non nihil vel per odo-
res ipsos conciliat) Myropolæ va-
sculum si recens odoratis pastillis,
aut Sabæis vaporibus aspersum fuerit,
tam altè combibit suavem animam, ut
nec in cadaverum, aut sepulchrorum
graveolentiis quam velut edidicit se-
mel, eandem inhalare suavitatem de-
discat.

Hac de causa in iram sanè philoso-
phi-

phicam exarsit quondam Philosophus
 Crates adversus parentes illos, qui cum
 id sollicitè satagant, ut bene numma
 ti, ac supinioribus deliciis circumfluen
 tes supersint filii, ne unius quidem afflu
 hoc faciunt, utrùm iidem probitate,
 sapientiaque ditescant, quæ bona sum
 mentis extra fortunam longissimè,
 quin & altissimè collocata, & quibus
 proinde mortales veram mereri, mer
 carique immortalitatem possumus.
 Profitebatur identidem gravissimus il
 le Philosophus, animosam sibi volun
 tatem penitus insedissee vociferandi ex
 editiore Thebarum clivo in subiectos
 Thebanos, ut liberos quisque suos
 amarent meliùs, ducerentque id sibi
 enitendum in primis non quàm divi
 tes, sed quàm bonos hæredes conscri
 berent. Et jure quidem sentiebat, cu
 piebatque id Crates; etenim qui minus
 de doctrina, & moribus filiorum labo
 rat genitor, tradet rudibus filiis, & im
 probis, quas citò perdant, aut quibus
 (quòd multò deterius est) ipsimet per
 dantur, divitias. Ea demum, si benè
 cogitas, omnium deterrima jactura du
 citur, qua fit, ut cum cætera affatim

ha-

Prosa Decimaquarta. 149

habeas, quæ tu non es, impos animi
tui te unum ipse non habeas. Ad hæc
sicut sudo maximè cælo, & sereno ex-
pediendâ non segniter ea sunt nobis,
quæ cum cælum brumâ rigescit, otium-
que nostrum ad focum quasi torpore,
contrahitur, confecisse olim profue-
rit: ita sub ipsa flexibilis pueritiæ tem-
pora, quæ mitissima vitæ alcionia me-
ritò dixerim, præcipiendum est pectore
quidquid occupante subinde nubilo, &
frigore inertissimæ senectutis magno
animorum usui, magnæque frugifuturum esse prævidetur.

Hac ipsa de causa Baleares Populi,
quibus consuetudo vetus inoleverat
circumagendi fundam perniciousiter, &
certo procul icû destinatum quidlibet
feriendi; ut domesticum illud decus
in filios quisque suos quasi per manus
transmitterent, eos puerilium adhuc
annorum desultoria levitate micantes,
ad jactus laudem jugiter, ac severè com-
pellebant. Ipsum cibarium panem,
tam commune passim, tam vulgo pa-
rabile naturæ subsidium non ante pue-
ris suis permittebant poscentibus,
quàm excusso è funda lapide everbera-

tum, & apprehensum alimentum suum ipsi sibi industriæ suæ pretio redemissent: ita geminatis esuritionis, & gloriolæ stimulis suam parentes sobolem validiùs incendebāt ad avitas exercitationes; parvulique funditores dum jubebantur usu fundæ, & lapidis parare sibi unde viverent, ad ipsum erudiebantur fundæ, ac lapidis usum, quo & parvuli viverent, & adulti vincerent.

In malis quoque moribus, ad quos alioquin naturæ vitio proclives præcipitesque dilabimur, non parum interest, utrum quis à puero, an tardiùs assuescat. Ferunt quosdam ex Hæreticis tenebriones, infensissimos Romanæ Ecclesiæ conviciatores, & hostes, ut suos ipsi filios jam inde à teneris paterno hoc scelere vel inficerent, vel afflarent, Romanum illis Pontificem turpitudine horrida & plusquam africana crudelium monstrorum immanitate efferatum depingere; qua ex pictura tenerrimi ipsi fetus species ominosæ atque invisas conciperent, perque species illiusmodi & primula ipsa infantia penitus hauriret, & maturior deinde ætas mordicus retineret, innu-

tri-

triret , augetque exitiale odium religionis. Quantò igitur magis interest animum tradere probitati, ac sapientiæ sub ipsum ferme initium annorum, atque in vestibulo vitæ: quandoquidem ad virtutem non pronis, sed laboriosis vestigiis, non per declivia, sed per ardua, & abrupta eundum esse, plus satis ostendit vel ipse euntium anhelitus, atq; ipsa pervenientium raritas?

Nec fanè tenuis momenti censendum & illud erit, ut qui liberalia studia prosequuntur adolescentes, ingeniosa secum certamina censerant velut in palæstra, & pulvere litterarum. Inditus nobis est à natura quidam ardor laudis ingenuus, & cupiditas gloriæ singularis. Quapropter ubi inita convictus, & morum, & studiorum societate juvenum pectora sollicitat nobilem emulationis tormentum, nonne ibi inflammari, ac propè ignescere discendi, sciendique cupiditatem necesse sit? Tunc indoles illa vividior in vitæ suæ diluculo spinosas grammaticæ ærumnas, & tædia rudimentorum perquam alacriter devorat, tunc in uberis eloquentiæ copiam sese studet effundere,

tunc multiplices illos poeticæ facultatis numeros, & dialecticæ nodos, & acuta Matheseos, ac Philosophiæ theoremata rapacissimè capit. Ab ipsa quippe æmulandi strenuitate tanquam à sua cote irritantur, atque in scintillulas, & igniculos suos emicare cernuntur ingenia: proinde associata iisdem sub testis, eadem in gymnade, uno, eodemque magistro, multitudo sequentium idem decus extimulare singulos solet, ut pro se, ac præ aliis unusquisque & sequatur vehementiùs; & honorificentius assequatur. Videte Auditores, quàm hinc perspicuum fiat, nihil inveniri aptius posse ad informandam pietate, ac litteris juventutem, quàm contubernia, aut Collegia, quæ sanctissimarum præceptione legum, & piæ institutionis regimine temperantur. Illic puer sub ipsa intermicantis arbitrii, & rationis exordia, dum maximè patiens culturæ, ac præceptorum est, fingitur: illic dum sequax est, & obsecundans facilitate sua adolescens in ipso Herculei bivii prospectu ad dextram, quæ virtutis est, semitam præoptandam, & præhabendam allicitur: illic

Ita & licurgens exemplorum præsentia; illic inculcata documentorum frequentia; illic in disciplinarum curriculum, quasi militaris concurrentium fervor, quasi triumphalis præcurrentium fulgor, inertes esse adolescentium animos non finit. Quare pro comperto habendum nobis est, ornatissimum, & insignem cum primis virum, Celsum Ptolemæum & Patriæ, & exteris Civitatibus vera molitum munimenta fuisse, dum primævæ educandæ, erudiendæque ætati amplissimum patere domicilium voluit, ac tanto posteritatis bono per ingentes nummorum, & prædiorum facultates supremis tabulis legatas copiosè, splendidèque consuluit. O religiosæ, ac generosæ mentis consilium sapientissimum, ò virum de Patria, de domesticis, de Civibus suis, de alienigenis, de omnibus præclarissimè meritum. Celsus aliis, non sibi sese in humanæ vitæ lucem eductum vel tum meminisse non desistit, cum ab humana vita decederet: idcirco providit moriens, qua ratione post mortem quoque aliis viveret immortaliter profuturus. Ut sanè ad extremum usque mortalitatis

154. *Prosa Decimaquarta.*

tatis suæ diem rem præstitit majoribus
 non imparem suis, sanguine suo di-
 gnissimam, suoq; generi respondentem.
 Fatebitur hoc, quod affirmatè
 pronuncio verum quisquis animo re-
 petat Senense Ptolomæorum genus
 annosa dignitare, atque ævo planè suo
 verendum, Bellatorū efficacia memo-
 randum, sanctissimorum hominum
 sanctimonia spectatissimum. Fama est,
 Ptolomæam claritudinem jam inde à
 veteribus Ægypti sceptris ad nos usq;
 per sæcula derivatam. Ugo Ptolomeus
 Comes in Italorum regionem cum O-
 thone Tertio Imperatore profectus,
 atque Etruriæ gubernationi ab eodem
 impositus stirpem hanc tantam ab Æ-
 gyptia verustate in Italiæ solum tradu-
 xit. Sub felicissimo Italiæ cælo propa-
 gine magnorum nepotum efflorescere
 mox cæpit traductæ stirpis nobilitas.
 Namque ex Ugone progenitus est Bal-
 daltricus, qui profapiam suam Senis
 deinceps locavit, & peregrinam ejus-
 modi laudem Senensibus ornamentis
 immiscuit. Tum verò tanta progenies
 conscia splendoris sui, & illustrandis
 nata provinciis ab hac patria tanquam
 ob

ab radice in florentissimas Italiæ totius Civitates diducta generatim est; Nilum imitata suum, qui ex magnitudinis redundantia per ostia septem se dirimit, honoremque suum, suas divitias septemplici tramite dispertitur. Ex ipsistamen familiæ partitionibus, & tanquam numerosa gentilium ramorum propagatione ea facta est potestatis, at virium accessio, quæ par esse, posset validissimis copiis, & classibus ad quodcumq; Martis negocium instruendis. Testes appello ferocissimas gentes, Ptolomæis oppugnantibus devictas, edomitas, profligatas. Testes populos, quos à Summorum Pontificum dominatu rebelles, ac transfugas Ptolomæa militia revocavit, atque in officio continuit. Testes arces, quas ab suorum ditione Imperatorum sejunctas Ptolomæa victoria sub pristinam ditionem redegit. Quanta (per Deum immortalem) ea dicenda potestas est, quæ agere hoc etiam potuit, ut aliquid sibi deberent primores ipsi totius humani generis apices, quibus nihil non debitum videatur! Quid quòd suamet asserente virtute duas Ptolomæi Heroes

subdiderunt sibi Civitates? Quid quòd octo supra triginta, & nominis, & rei non exilis castra, atque oppida tenuerunt? Quid quòd ab Innocentio Pontifice Sexto in Urbis Romæ Senatores transcriptus est Raimundus Ptolomeus, primusque omnium extitit, qui non Romanus ad Romanum gubernaculum vocaretur? Nonne hæc omnia Ptolomæam nobis amplitudinem, & potentiam argumentis perspèctissimis attestantur? Ut tamen ea magna sint omnia, nunquam certè (diffiteri enim nec debemus, nec possumus) supra terrarum humilitatem eriguntur: majus aliquid superest, & erectius, quòd provexit sese Ptolomea magnitudo, quando cælum ipsum suo nomine, virtutibus suis implevit. Bernardus, cui nuper fuit Beati titulus, atque honos publica celebritate decretus; Olivetani Ordinis Dux, & Parens Sanctissimus; Christophorus Sabatensis Antistes, Joannes Baptista, Petrus, Bonaventura, Jacobus, qui Sacras Gulmani Dominici leges, & dogmata sunt amplexi: Gherardus, & Bernardinus (insignem illum loquor jam olim Divorum
ca-

catalogo adscriptum, Ptolomeæ etiam
genti multa propinquum necessitudi-
dine) qui arctissimæ paupertati ob-
strinxerunt sese Afisinatis Francisci:
Nera, & Angela, quæ in tertio Divi
Dominici ordine religiosis virtutibus
claruerunt: Francisca, & Ghinoccia,
Sorores, quæ Catharinæ Benincasæ
contubernales ad domesticum illud
exemplar mirificos edidere progres-
sus. Bartholomea, & Tobia, quarum
altera Servorum Deiparæ Virginis,
Divi Francisci altera tertium est ordi-
nem profecuta; ambæ verò vel hoc in-
super venerandæ, quòd magno fue-
runt Bernardino acceptissimæ tum
sanguinis cognatione, tum præsertim
æstimatione virtutis. Hi omnes, hoc
est, census quidam, & series proluxa
sanctitatis, ac præcellentium exemplo-
rum agmen nobilissimum, hi omnes
(inquam) sunt Ptolomæum germen:
Hi sunt omnes ex Ptolomæa Domo
heroicus, atque cælestis populus. Inde
vera, atque summa Ptolomæorum
existit gloria; inde sublimitas, inde
æternitas.

Jam mihi (ut non pauca paucis con-
fi.

158 *Prosa Decimaquarta.*
ficiam) fas dicere fuerit dignam omnino familiam, quæ pro Patria Senam habeat, Urbem fortitudine, sapientia, sanctitudine Civium prænitentem, Urbem, in qua ob copiosissimum præmium, & pretiosissimam copiam Heroes ipsi turba sunt. Enimverò laudem hanc Senensium æquissimam significant, approbantque volumina illa Senensis gloriæ, & historiarum immortalitas celeberrima; nihil ibi nihil ad exhibendam miraculi speciem officere aliud posse videtur, nisi ipsa mirabilium rerum densitas, & rerum Sylva singularium. Quæritis masculam animorum vim, & bellatricem constantiam? Occurrent illic tot propugnata quondam jura Sociorum, tot vindictæ Urbes, tot hostes pro fligati, tot perduelles excisi. Quæritis ingeniorum lumina, & felicissimam litteraturæ multiplicis opulentiam? Occurrent Catharinus, Sixtus, Tomasius, Philomatius, Donatus, Sanctius, Ferrarius, alique id genus complures, quos suo vel numero honorificam esse Patriæ Civitati panegyrim, nemo non dixerit. Quæritis exactissimam Christianè viv-

ven-

munificentissima, prudentissimaque voluntate prospexit. Quid enim excelso, nobilique animo dignius probatur, quam in aliena commoda res suas, seque totum impendere? quid sensibus Christianæ pietatis consentit pulchrius, quam tempestivam teneriorum annorum in moribus, litterisque educationem, informationemque qua possis arte, quave ope, quibus opibus, quibusve sumptibus, promovere? Hoc nempe est divitiarum pericula in animorum salutem convertere, deque auro, argentoque malorum irritamentis apostolicum lucrum conquirere. Cùm paraveris quod extra te pretium est, parare & illud oportet quod omni est pretio pretiosius, ejusdem pretii usum idoneum, ac prudentem; ubi ille opibus tuis defuerit, nil opes tuæ sunt aliud, nisi opulenta pernicies, & quedam de Tantali fabula infelix veritas. Vix inveneris quidpiam divite illo pauperius, qui saccis undique aggestis aut stolidè inhians, aut sollicitè incubans benè utendi artem non teneat. Ne plura: nisi copię tuæ bonum usum adhibeas, fies ipsa in copia pauperimus,

mus, & hoc etiam pauperior, quod minime videaris. Unde & miserrimum illud obveniet, ut communi etiam paupertatis levamento frauderis, humani generis commiseratione, cujus in locum eruptura sit potius ex unanimi hominum judicio, atque ore acerbissima nominis tui vituperatio, divitiarum tuarum execratio. Eleganter ille, nec sapienter minus, ad lyræ suæ modulum cecinit; nullum argento colorem inesse, nisi temperato usu splenduerit.

Id verum probè intellexerat Celsus Ptolomæus; quamobrem illas quodammodo voces efferentem, illisque nos vocibus compellantem, & alloquentem adhuc videor mihi equidem audire: emant quibuscumque aut per fortunas suas licet, aut ingenio, studioque ineptiarum sic libet, emant operosas nemorum rusticitates, sumptuosas caligantium umbras speluncarum, & ad oculorum usque jucunditatem affabrè concameratos horrores: emant artificiosos salientium aquarum imbres, & ludicras voluptates: fufas circumquaque villarum delicias emant, hortorum pulchritudinem,
ædi.

ædificiorum superbiam. Parent suis
in ædibus multiformes picturarum quæ
telas, quæ tabulas, belluata aulæorum
spectacula, statuarum proceritates,
merces provinciarum, atrii unius, u-
niusque aulæ limitibus opprimendas.
Ista miserabilium solatorum brevitatis,
iste lamentabilium fucus gaudiorum
incautos pelliciat amores, futiles admi-
rationes commoveat, vesanas cupidi-
tates inflammet: at ipse animum obfir-
mavi, divitiarum impendio mearum
plusculum aliquid comparare, quod
emolumento solidiore, & longinquo-
re ad Patriam, ad Cives meos, ad ex-
traneas usque nationes pertineat, factu-
rum proinde seris nepotibus, atque
etiam non nepotibus non levem, &
contemnendam umbram, sed ube-
rem, & non pœnitendam frugem. Nul-
lus mihi ex meis divitiis contingat un-
quam & optabilior, & optatior proven-
tus, quàm Civium meorum, quàm
Nationum alienarum, quàm generis
humani, si qua unquam per me parari
possit, felicitas. Hæ Celsi Ptolomæi
voces; hæc sensa, hæc meditamenta,
hæc consilia quantum nobis Celsum
ip.

ipsum, & quàm inclytum representant! *Æquasti* vir excelsissime, (quidni enim detur exclamare?) *æquasti* penitus virtutum tuarum fastigio tui nominis excelsum, illudque adeptus videris, ut appellare te nemo valeat, quin ipsa simul appellatione tuo ipso in nomine animi tui dotes describat, tuique promeritis vel unica voce encomiasticam orationem adornet. Comperimus te (quod dulce, & decorum in primis ducitur) amantissimum Patriæ fuisse, siquidem ut per confluentium extraneorum frequentiam latius illa noscitur, educandæ liberaliter iuventuti novam hinc statuendam sedem curassis. Comperimus te (quod amplissimum animorum est) civem fuisse totius mundi; siquidem illud per tuas opes beneficium meditatus es, quod vel sepositis longè nationibus usquequaque pateret expositum. Comperimus, religioni, ac bonis artibus te impensè admodum providisse; siquidem & harum incremento, & illius obsequio tot divitiarum subsidia consecrasti.

Sed quò demum abripimur Auditores? Profectò supervacaneam tanto in

ar.

164 *Prosa Decimaquarta.*

argumento promissio-
nem existimo ; ipsi ipsimet Urbis hu-
jus adolescentes perspicacissimi cum
ad exhibitam Celsi munere disciplinam
sefe maturè, naviterque expoliverint
morum nitore, cultuque litterarum
insignes ; illi ipsi velut animata
præconia in tanti Civis commen-
dationem prodibunt. Convenæ pari-
ter, quot quot diversis itineribus ab re-
motis terrarum plagis hoc Athænæum
advenient, postquam sapientiæ the-
sauros pro suo sibi captu collegerint,
Celsi nomen in suas quisque patrias se-
des in domicilia sua secum deferent,
inter suas quisque gentes, inter popu-
lares suos Celsum magnificè renarra-
bunt.* At quam ratione ab Hospiti-
bus etiam longinquis tantam novæ hu-
jusce domus, reique jam nascentis am-
plificationem tantam speremus? Non
excitatur (mihi creditè) non excita-
tur errore præsentis audaciæ spes no-
stra. Ipsa ipsa Urbis hujus nobilitas
adventum populorum vel longissimè
distantium promerebitur ; ipsum cæ-
li,

* *Dicta hæc Orat fuit, quo primùm tempore fre-
quentari ceptum est ipsum Colleg. Ptolom.*

Prosa Decimaquarta. 165

Si, solique hujus ingenium adeo sanctimoniam, & litteraturæ profectibus facile, & consentaneum alliciet; lingua ipsa Senensium hortabitur, & vocabit. Etenim videmus, quàm nunc remotissimarum Incolæ regionum illud propemodum ambitiosè conentur, ut alternis sermonibus Italicas accipere, reddereque voces condiscant, & consuescant. Jam autem ex omni Italia quantum sapit leporem, quantam sonat venustatem, gravitatemque Senensis linguæ locutio! Ut ea est planè nitida, ut concinna, ut simul nervosa, atque vehemens! nunquam humiliter jacet, nunquam turget, vel ampullatur inaniter; remissioribus, ac familiaribus iocis accommoda, ponderibus sententiarum non impar. Verumtamen præter hæc omnia annuet potissimè, & affulgebit tam grandibus cæptis Magni Ducis nostri præsens, ac præpotens patrocinium: Ille ille fautor, ille præsidium; pietati, ac litteris securissimum ille perfugium nostro huic molimini faustissimus aderit, animos inspirabit, vim, atque opem sufficiet. Et verò hinc serenissimum illud regii
Pro-

Protectoris insigne, hinc limpidissimus
 candor illius Crucis, quam in Francisci
 Mariæ Principis schemate veneramus,
 lætissimum hodie, & felicissimum
 omen ostendunt. Quòd si humana
 prætergredi omnia ad extremum ju-
 vat; ipsa corporati Dei Mater, &
 Virgo, inter superos omnes domina-
 trix, Regnatriceque suprema, ipsa
 novum hunc sinum, quem in Urbe
 sua lactandæ adolescentium pietati ex-
 porrectum jam videt, augustissimo
 semper (puto equidem, & confido)
 tutabitur aspectu, locupletabit illap-
 su, constantique munimine fortuna-
 bit: Atque ita Celsus Ptolomæus, nec
 non & sua in Celso Ptolomæo patria
 Civitas per ingentes istas rerum nova-
 rum accessiones latissimè semper no-
 minabitur, ac celebrabitur. Quapro-
 pter ipsemet, qui tantum tantillus ora-
 tor sum laudare virum aggressus secu-
 lorum memoria dignissimum, nus-
 quam, & nunquam reticendum, non
 aliter denique nisi tantæ spe illius im-
 mortalitatis, & gloriæ conticesco.

P R O.